

—Nos conocemos muy poco,—dijo la reina con las mejillas encendidas por el pudor.

Napoleón insistió, diciendo:

—Aceptad, señora, aceptad; esta es prenda segura de la amistad que os profeso.

La princesa, pálida y temblorosa, admitió las flores; y animada por tan lisonjeras frases, se atrevió á pedirle la plaza de Magdeburgo para su hijo.

—¡Magdeburgo! ¡Magdeburgo!—repuso Bonaparte, como si tratara de sustraerse á la seducción de sus sentidos.—¡No penséis en eso, señora, no penseis en eso!

Y se alejó rápidamente, cual nuevo José huendo de las seducciones de la esposa de Putifar.

X.

— HONOR?

DOLORA

Qué es eso?—Un recién nacido
Un hermoso niño, un ángel,
Que de alguna de esas puertas
Habrá arrojado.—¡Infames!
Mas ¿quién cometió ese crimen?
—¡Una mujer, una madre,
Que, en secreto, gime y llora
La perfidia de un amante!
—Y ¿por qué causa, la pobre,
Cometió un crimen tan grande?
—¡Por temor de que ese niño
Su claro honor le empañase!
—Pues yo á comprender no acierto
Honras tan extravagantes,
Que por un engaño mueran
Y con un crimen se salven,
Ni el honor tengo por honra,
Si exige, por no empañarse,
Que se trasforme una víctima
En verdugo repugnante;
Pues que aumenta la deshonra
Toda idea que demande
A la que es madre, que arroje
¡Sus entrañas á la calle!

ISIDORO FRIAS FONTANILLES.

NOTAS SOBRE L' ORÍGEN Y FORMACIÓ DE LAS MUNICIPALITATS

UNA de las principales causas que han contribuit á formar las nacionalitats llatinas, una de las que mes las han caracterisat y distingut, es sens dupte la municipalitat. Aquesta comensá á principis de la Edat mitja, y podem afirmar que

en Espanya. Lo municipi romà te alguns punts de contacte ab la municipalitat de que tracíem, peró no es la mateixa, ni nasqué per las mateixas causes, ni sisquera li doná orígen. La municipalitat nostra prengué algunas semblansas del municipi romà, quan ja estava formada, es á dir va busear una pauta pera modificar sa constitució peró no pera constituirse. L' origen y l' tipo especial de la municipalitat hem de buscarlo, y l' hi trobarém, en la Reconquista. Si la municipalitat hagués nascut del municipi romà, serían iguals ó quan menys molt semblants sas formas en totes las nacions europeas, que al comensament de l' Edat mitja se barrejaren ab los despulls de Roma, de la qual ne prengueren molts costums y lleys; y res mes distint que las condicions del sistema comunal del Nort y las del Mitj-día d' Europa. Aixó prova també que allí hont no concorregueren las circumstancies que á Espanya, no hi nasqué, no hi pogué naixer la municipalitat. Lo feudalisme, la monarquía y la teocracia s' hi oposavan; en Espanya la forsa dels aconteixements se va fer superior als tres grans poders.

Mort en Espanya la monarquía goda, per efecte de l' invasió sarrahina, y s' originan immediatament las municipalitats. Es inútil que las volgám buscar avans, com alguns y fins notables escriptors intentan; los antichs concells de Toledo res tenen que véure ab las municipalitats, nova forma que naturalment pren la nacionalitat espanyola pera desenrotillarse. Los citats concells no son mes que concilis mes ó menys disfressats. La societat espanyola va naixer á petitas collas, es á dir, federativament, y d' aquí la diversitat entre provincias y fins entre comarcas de provincias, que encara conserva. Es cert que un principi d' unitat domina en aquela varietat, y la forma principal de tal unitat es lo gran sentiment d' independencia que á tots los espanyols anima, es á dir, lo aplegarse pera defendre's; peró los segles no han pogut esborrar los vivenis recorts del sistema comunal y las senyals que aquest deixá; y si bé las provincias espanyolas tendeixen naturalment á unirse en temps de guerra, tendeixen naturalment á separarse en temps de pau y á progresar cada una ab sos propis elements.

Los espanyols hagueren de reconquistar la terra molt penosament y á poch á poch; las fronteras cristianas anavaan anant, perçó j'á quantas envergadas estavan subjectadas! La defensa y l' attach devian organisarre sobre 'l camp de batalla, y no podián esperarre ordes ni ausilis de la capital; era precisa donch la disgració: era necesari fomentarla, y per aixó los mateixos reys la fomentavan, ab concessió dels *furs* y d' altres ventatjas que compensavan las penalitats dels braus que vivian en las fronteras. Si 'ls reys no haguessin apoyat y

promogut la creació de les municipalitats, no hi hauria hagut homes que s' haguessen resignat á viure en la terra vehína á la dels alarbs, y l' cristianisme no hauria vensut al mahometisme. Per aixó l's estímuls concedits en los Furs y las Cartas poblas foren grans, y quedá millorada y quasi abolida la trista sort dels servos, dels adscripticis, dels colonos forzosos y dels demés pobres subjectes á la autoritat dels senyors y del abats. Lo castell y l' monestir decaygueren, y la *vila*, lo poble va comensar á guaytar entre ells. Per aixó també lo feudalisme no va arrelar gayre en Espanya, y si alguna mostra n' hi hagué fou molt modificada. De manera que l' poble espanyol degué á la guerra de la Reconquesta una llivertat de que no disfrutavan tots los demés pobles d' Europa. Los municipis fronterissos, de las *extremaduras*, com llavors ne deyan, foren grans llochs d' aculliment y de salvaguardia. Lo que calia era que hi acudís gent, y allí hi anavan los criminals y l's desditzats que abandonavan á llurs intractables senyors. ¿Qué resultá d' aixó? que l's senyors pera conservar llurs vassalls se vejeren obligats á donar las mateixas llivertats y privilegis que concedian los reys. Y tan cert es tot aixó, que las municipalitats anaven perdent son carácter especial, las franquicias y sa inmunitat, á mida que eran mes al interior del pais; perque quant mes lluny de las fronteras, lo perill minvava, y no calian tants estímuls pera que l's homes hi visquéssin.

La época de alta preponderancia pera las municipalitats fou en los segles x, xi, xii, y xiii. Los furs arrivaren á ser numerosíssims, y la llivertat era l' ànima de las *Cartas poblas*, lleigislacions especials que cada municipi tenia. No solsament per conveniencia del habitants de cada municipi, eran distints los costums, las lleys y la fesomía d' aquet, sino que ho eran també per necessitat. Las comunicacions entre una comarca y a' tra eran dificilíssimas, per no dir impossible, y d' aquí que cada poble constituís una especie d' estat independent. Coincidian, no obstant, aquellas lleigislacions parcials en los punts relativs al interés general, y s' amotllavan en tot lo demés á las exigencias y necessitats especials de cada comarca. Llavors se formaren las renomenades *germandats*, juntas que en cada municipi vetllavan per la conservació dels furs, drets, llivertats y franquicias, perseguian als malsfactors, tenian compte que l's magistrats no s' propossein en sa autoritat, que cap senyor, prelat, ni l' mateix rey atentasen contra l' ciutadá, y que no s' imposés cap contribució que per la germandat no fos acordada.

La organisació de las germandats fou per elecció anual. La meytat de las personas que la constituijan era rellevada cad' any, y al any següent, l' altra meytat, de manera que una mateixa persona

desempenyava dos anys lo mateix càrrec. Podian ésser electors y elegits tots los vehins que tenian casa aberta, y pochs mesos, no sé quants, de residencia. Los alcaldes eran los caps de la municipalitat; los accompanyavan en la germandat alguns regidors ó jurats (tantis segons lo número de població) que s' cuidavan de lo administratiu. De lo judicial n' estavan encarregats únicament los arcaldes. En lo administratiu hi anava comprés lo repart d' impòsits, la formació de tropas, los bens comunals, etc. Quan las municipalitats decaygueren, precisament perqué la guerra perdé sa forsa, los reys influiren en aquellas y ordenaréen que alguns càrrechs fossen perpetuos. Lo favoritisme comensá á mostrarse, y l's mes forts ó l's mes richs eran nombrats en lloc dels mes justos y l's mes savis. A mida que l' reys necesitavan menys á las municipalitats, las hi tinguéren menys consideracion, y l' monarca, d' amich que era se torná enemich. Las relacions entre l' poble y l' rey s' anaren fent mes tirantases, y comensá la lluita sorda de las comunitats, que després esclatá en terrible guerra.

Las municipalitats anaren perdent son carácter especial, y l' autonomía de cada una d' ellas se confongué, á l' ombra del trono, en las generals constitucions políticas, socials y religiosas. Però si la unitat, si la descentralisació havia engrandit y llivertat á Espanya, la unitat mal compresa— apesar de estar acabada la guerra contra l's moros, y de l' or que 'ns venia continuament d' Amèrica —va empobrir á Espanya, la va reduhir en pochs anys á quatre milions d' habitants, y la va convertir en un cau de preocupacions que la consumian y la matavan.

NOMEN.

ELLA!

Es el modelo inefable,
E es la mujer ideal,
es la única adorable;
más de esa copia intachable,
¿donde está el original?

Vive! en mi fatal ausencia,
en medio de la inclemencia
de mi soledad sombría,
yo presiento una existencia
que es gemela de la mia.

Sí, sí; mi corazón ama
á esa mujer buena y bella
que me inspira y que me inflama;
yo no sé como se llama,
pero ¡la conozco! es Ella!